

Dağınık çocuğu doğru yönlendirmenin yolu olumlu motivasyondan geçiyor

Çocuğunuz dağınık mı? Uzmanından, düzenli çocuk yetiştirmenin ipuçları

Nuran Çakmakçı

ncakmakci@hurriyet.com.tr

AİLECE

Bebeklik döneminden çıkan çocuk sosyal, fiziksel, duygusal, bilişsel, dil ve öz bakım becerileri alanında gelişimini sürdürür. Bir yaşın sonlarında artık kendi başına ayakta durabilen, birkaç adım adım atabilen çocuk ikinci yaşın başlarında koşma, sıçrama, geri geri yürüme, merdiven çıkma gibi hareket becerilerini geliştirir. Bu hareketlere bağlı olarak da iter, oyuncak çeker, eşya taşır, dengede durur, topa vurur, kapıyı kapatır, sandalye ve koltuğa çıkabilir. Hatta annenin çocuğunu kontrolünün daha rahat olduğu bebeklik döneminde bu durum için annelere halk arasında "bu günler en güzel günler kıymetini bil ayaklanmaya başlayınca görürsün" şeklinde uyarıların zamanı da gelmiştir.

DBE Davranış Bilimleri Enstitüsü'nden Uzman Klinik Psikolog Şeyda Özdalga, çocuğun bu dönemde gözlediği dünyayı daha iyi tanımak, keşfetmek istediğini belirterek, "Arabasına, sandalyesine oturmakta onları itmeyi, yerlerini değiştirmekten zevk alır. Oldukça hareketli olan bu yaş çocukları sürekli olarak bir yerden diğerine, bir aktiviteden diğerine gider. Dikkati henüz sürekli olmadığından bir şeyle ilgilenirken, kısa bir süre sonra diğerine yönelir. Kendi oyuncaklarıyla oynamaktansa mutfaktaki tava ve tencereyle oynar. Oyuncaklara ilgisi daha çok çevresindeki eşyaları tanıma gereğinden kaynaklandığından tencere, oyuncak bebekten daha fazla dikkatini çekebilir." diyor.

Psikolog Özdalga, bu yaş grubunun özelliklerini şöyle sıralıyor:

"Son derece meraklıdır, dış dünyada gördüğü her şeye ilgi duyar. Gördüğü eşyaları ellemek, onlarla oynamak, yerlerini değiştirmek ister. Anneler" her şeyi elliyor, eşyaları başka yerlere taşıyıp orda bırakıyor, evi dağıtıyor, devamlı peşinde biri gerekiyor" şikayetlerinde bulunurlar. Önlem olarak da evin şekli çocuğa göre sadeleştirilir. Eşyaların bir kısmı, belli bir dönem için ortadan tamamen kaldırılır ya da almaları engellenir. Çocuklarını engellediklerinde ise istediği eşyayı alamayan, yerini değiştiremeyen çocuk hayal kırıklığına uğrayarak ağlama, tepinme, tutturma davranışlarını gösterirler. Çocuğun çaresizliğini dile getirdiği bu olumsuz durumu önlemek, çocuğun dikkatini başka bir obje, durum ya da konuya yönlendirerek çözülebilir.

ÇARE; DOĞRU YAKLAŞIM VE SAĞLIKLI İLİŞKİ

Çocuğun gelişim dönemi özelliklerini iyi bilmek bu durumların dağınıklık olarak yorumlanmasını engeller. Onların ihtiyaçlarını gerçekleştirmek, çevreyi tanımalarına yardım etmek, doğru yaklaşımla uygun davranışları öğretmek ve sağlıklı ilişki geliştirmek mümkün."

"Odasını toplanmayan, dağınık, çantasında hep eksik olan çocukla nasıl baş edilir?" sorusuna ise Şeyda Özdalga'nın yanıtı şöyle:

"Küçük yaşlarda keşfetme amaçlı düzeni değiştiren tutumlar aile tarafından doğru yönlendirilmezse okul döneminde de devam eder. Dağınıklığın birçok başka sebepleri de olabilir. Bazı çocuklar titiz anne ve babalarına tepki olarak veya ebeveyn yaklaşımlarının bedelini ödemek için, bazıları bağımsız, sanatçı kişilik özelliklerinden, bazılarıysa bu düzeni onlar için sağlayan başkasının olmasından veya planlama, organize olma becerisine sahip olmadığından, dikkat eksikliği hiperaktif özelliğinden dolayı dağınık olabilir.

Bu durumda ilişkileri düzenlemek, toplama becerisini öğretmek, sonrasında denetlemek, "odanı topla", "çantanı kontrol et" gibi emir ve yöneten yaklaşımından durumu tanımlayan kendini yönetmesini sağlayan yaklaşımlarda bulunulmalı. "Odan dağınık, ne zaman toplarsın?", "Çantana tüm ihtiyacın olanları koydun mu?" sorularıyla yardımcı olunabilir. Ayrıca olumsuz odaklanmak yerine, odasının nispeten daha düzenli olduğu, eşyalarını eksiksiz getirdiği zamanlarda takdir ve övgüde bulunmak, olumlu disiplin yaklaşımında olmak bu olumlu durumların artmasını sağlar. Çocuğun motivasyonunu geliştirir."